

Sygn. akt IX Ca 1325/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jacek Barczewski
Protokolant:	st. sekr. sąd. Agnieszka Najdrowska

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2021 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa R. D.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Lidzbarku Warmińskim z dnia 28 września 2021 r., sygn. akt I C 728/20,

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 450 zł (czterysta pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.

Jacek Barczewski

Sygn. akt IX Ca 1325/21 upr.

UZASADNIENIE

Powód R. D. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. kwoty 3217,39 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że w dniu 18 sierpnia 2020 r. doszło do zdarzenia drogowego, na skutek którego został uszkodzony pojazd marki H. o nr. rej. (...), należący do powoda. Sprawca kolizji był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności cywilnej u pozwanego. Pozwany wypłacił powodowi kwotę 2.200 zł, tytułem odszkodowania za szkodę w pojeździe. Z kalkulacji naprawy sporządzonej na zlecenie powoda wynika, że koszt naprawy pojazdu wynosi 5.630,87 zł. Uwzględniając wypłaconą dotychczas przez zakład ubezpieczeń kwotę, do zapłaty pozostaje jeszcze kwota 3.430,87 zł. Za sporządzenie opinii powód zapłacił kwotę 553,50 zł. Pozwany zweryfikował kalkulację naprawy powoda do kwoty 4.863,89 zł, jednakże odmówił wypłaty odszkodowania. Wobec powyższego powód dochodzi części odszkodowania w wysokości 2.663,89 zł jako różnicy pomiędzy zweryfikowanym przez pozwanego kosztorysem

naprawy powoda a bezsporną kwotą odszkodowania wypłaconą w wysokości 2.200 zł oraz zasądzenia kwoty 553,50 zł tytułem zwrotu kosztów prywatnej opinii.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa, podnosząc zarzut powagi rzeczy ugodzonej. Pozwany nie kwestionował okoliczności zdarzenia ubezpieczeniowego i własnej odpowiedzialności. Pozwany wskazał, że w dniu 28 sierpnia 2020 r. zawarł z powodem ugodę, na mocy której pozwany wypłacił na rachunek bankowy poszkodowanego kwotę 2.200 zł tytułem odszkodowania, która to kwota miała wyczerpywać wszelkie roszczenia powoda dotyczące uszkodzeń powstałych w wyniku przedmiotowej szkody.

Pismem z dnia 22 stycznia 2021 r. powód podniósł, że zawarta przez strony ugoda jest nieważna z uwagi na to, że miała na celu obejście art. 917 k.c., a także ze względu na jej sprzeczność z zasadami współżycia społecznego. Powołał się ponadto na złożenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli.

Wyrokiem z dnia 28 września 2021r. Sąd Rejonowy w Lidzbarku Warmińskim w sprawie I zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.217,39 zł tytułem odszkodowania z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty; w pkt II zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.638,50 zł tytułem kosztów postępowania z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

W dniu 18 sierpnia 2020 r. doszło do zdarzenia komunikacyjnego, w wyniku którego uszkodzeniu uległ pojazd marki H. (...) o nr rej. (...). Około godziny 15:15 na ulicy (...) w L. D. K., jadąc samochodem marki F. (...) o nr rej. (...) za samochodem poszkodowanego, nie zachował należytej ostrożności i bezpiecznego odstępu za poprzedzającym go pojazdem, w wyniku czego najechał na tył samochodu marki H. (...). Zakres uszkodzeń powstałych w pojeździe obejmował tył pojazdu. Sprawca zdarzenia był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych u pozwanego.

W dniu 28 sierpnia 2020 r. powód i pozwany zawarli umowę ugody i ustalili, że ubezpieczyciel wypłaci poszkodowanemu kwotę 2.200 zł w terminie 7 dni od zawarcia ugody, a powyższa kwota będzie wyczerpywać wszelkie roszczenia poszkodowanego wynikające ze zdarzenia z dnia 18 sierpnia 2020. Roszczenia te miały obejmować uszkodzenia pojazdu opisane w protokole szkody. Do podpisania ugody doszło w czasie oględzin pojazdu na parkingu przy ul. (...) w L.. Przedstawiciel ubezpieczyciela najpierw rozpytał powoda o okoliczność zdarzenia i zrobił zdjęcia samochodu. Następnie wsiadł do swojego auta, aby wpisać dane do systemu. Na miejscu sporządził kalkulację i poprosił powoda o numer konta. Przedstawiciel powoda wskazał, że koszt naprawy pojazdu wynosi 2.150 zł, ale przyjmie 2.200 zł. Nie padło sformułowanie ugody. Powód nie został poinformowany, że kwota 2.200 zł jest kwotą ostateczną i nie będzie mógł domagać się wyższych kosztów. Powód złożył podpis na tablecie. Pozwany wypłacił powodowi kwotę 2.200zł.

W dniu 26 października 2020 r. na zlecenie powoda została sporządzona kalkulacja naprawy w systemie (...), z której wynikało, że uzasadniony koszt przywrócenia pojazdu do stanu sprzed zdarzenia wyniósł 5.630,87 zł. Za wykonaną kalkulację powód zapłacił 553,50 zł.

Pismem z dnia 21 stycznia 2021 r. powód uchylił się od skutków prawnych ugody z dnia 28 sierpnia 2020 r. W uzasadnieniu oświadczenia wskazał, że nie był świadomy, że zawarł ugodę z pozwanym, a jego oświadczenie zostało złożone pod wpływem błędu. Pismo zostało doręczone pozwanej w dniu 25 stycznia 2021 r.

Przy przeprowadzeniu naprawy, uwzględniając stawki za robociznogodzinę stosowane w warsztatach rzemieślniczych na terenie rynku lokalnego, wysokość uzasadnionych kosztów naprawy pozwalającej na przywrócenie pojazdu do stanu sprzed zdarzenia z dnia 18 sierpnia 2020 r. wyniosła 5.630,87 zł.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Sąd uznał, że zawarta pomiędzy stronami ugoda była ważna i skuteczna. Sąd zwrócił uwagę, że ubezpieczyciel zdecydował się wypłacić powodowi odszkodowanie w wyższej wysokości (2.200 zł) niż wynikające ze sporządzonego kosztorysu i w szybszym terminie niż termin ustawowy. Celem zawarcia ugody było uchylenie istniejącego sporu. Umowa z dnia 28 sierpnia 2020 r. zawierała zatem ustawowe znamiona umowy ugody, które zostały opisane w art. 917 k.c.

Zdaniem Sądu treść podpisanego przezeń dokumentu nie budziła wątpliwości co do swojego charakteru (został on wprost nazwany ugodą). Wątpliwości Sądu nie budził też zapis, że kwota wskazana w umowie wyczerpuje wszelkie roszczenia poszkodowanego wynikające ze zdarzenia.

Niemniej jednak Sąd uznał, iż ugoda zawarta pomiędzy stronami jest niezgodna z zasadami współżycia społecznego i z tej przyczyny nieważna. Sąd, podejmując taką decyzję, miał na uwadze rażącą nieekwiwalentność świadczeń oraz okoliczności podpisania porozumienia. Sąd dał bowiem wiarę powodowi, że propozycja zawarcia ugody pojawiła się naprędce, już w czasie dokonywania pierwszych oględzin pojazdu. Powodowi nie przedstawiono kosztorysu będącego podstawą ustalenia wysokości odszkodowania oraz ustępstw ubezpieczyciela. Poszkodowanemu nie umożliwiono też zapoznania się z treścią kalkulacji. Powód nie miał czasu do namysłu, na rozważenie, czy proponowane rozwiązanie jest dla niego korzystne, czy w większym i nieuzasadnionym okolicznościami stopniu uwzględnia interesy ubezpieczyciela. Pozwany działał przy tym przez profesjonalnego przedstawiciela, od którego należało oczekiwać wysokiej staranności, a który nie sprostął obowiązkowi rzetelnego przedstawienia oferty zawarcia ugody i jej skutków. Pozwany miał silniejszą pozycję i odmiennie niż powód dysponował wszelkim materiałem istotnym dla podjęcia decyzji o zawarciu ugody. Sporządzony przez niego kosztorys rażąco odbiegał od rzeczywistości poniesionej przez powoda szkody, był dla powoda krzywdzący.

Ustalając zakres uszkodzeń pojazdu oraz koszt prac i materiałów niezbędnych dla przywrócenia auta do stanu poprzedniego na kwotę 5.630,87 zł Sąd oparł się na opinii biegłego sądowego.

W konsekwencji Sąd uznał, że powodowi należy się odszkodowanie w kwocie stanowiącej różnicę między kwotą 4.863,89 zł, a kwotą 2.200 zł, czyli 2.663,89 zł tytułem kosztów naprawy pojazdu.

Za zasadne Sąd uznał również żądanie dotyczące zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kwoty 553,50 zł tytułem kosztów sporządzenia opinii prywatnej.

W ocenie Sądu koszt sporządzenia prywatnej wyceny pozostawał w związku przyczynowym ze zdarzeniem. Powód nie ma przygotowania pozwalającego mu na samodzielne oszacowanie szkody, a przede wszystkim na ustalenie wartości poszczególnych prac. W tych okolicznościach zlecenie profesjonalistcie sporządzenia takiej ekspertyzy było celowe.

Na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. Sąd zasądził odsetki zgodnie z żądaniem pozwu.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowił art. 98 § 1 k.p.c. oraz art. 98 § 1¹ k.p.c.

Pozwany wniósł apelację od powyższego wyroku, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1. art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie do ustalonego w sprawie stanu faktycznego i w konsekwencji przyjęcie, że nie zachodzą przesłanki nadużycia prawa podmiotowego przez powoda w postaci odwołania zawartej pomiędzy stronami ugody, podczas gdy nie zaistniały przesłanki do stwierdzenia nieważności ugody. Dochodzenie przez powoda odszkodowania od pozwanego w istniejących okolicznościach faktycznych sprawy jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego albowiem powód nie może odwoływać się od skutków prawnych skutecznie zawartej ugody, jeśli nie występują ku temu ustawowe przesłanki;

2. art. 917 k.c. i art. 918 k.c., albowiem podstawą materialnoprawną ugody pozasądowej stanowią te właśnie przepisy, a zawarcie ugody pozasądowej w dniu 28.08.2020 r. oznacza dorozumianą i prawomocną już wolę stron odstąpienia od określonego w powództwie żądania udzielenia dochodzonej ochrony sądowej;

3. art. 58 § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że nieekwiwalentność świadczeń stanowi dostateczną przesłankę uznania ugody za nieważną w sytuacji, gdy przesłanka ta zgodnie z judykaturą nie stanowi w ogóle przesłanki stwierdzenia nieważności ugody ze względu na sprzeczność z zasadami współżycia społecznego.

II. naruszenie przepisów postępowania tj.

1. art. 10 k.p.c. poprzez naruszenie rzeczy ugodzonej w postaci ugody zawartej w dniu 28.08.2020 r. w tej sprawie pomiędzy powodem a pozwanym, która znajduje się w aktach sprawy, a która co prawda nie korzysta z powagi rzeczy osądzonej, ale stanowi ona tytuł egzekucyjny (art. 777 § 1 pkt 3 k.p.c.) i w tym znaczeniu zrównana jest z prawomocnym wyrokiem sądowym. Ugoda pozasądowa kształtuje stan prawny wyrażający się w rzeczy ugodzonej (res transacta), stąd też w razie ponownego wytoczenia powództwa o roszczenie objęte treścią ugody pozasądowej pozwana może podnieść tzw. zarzut rzeczy ugodzonej, co też czyni powyżej;

2. art. 233 § 1 k.p.c. polegające na wydaniu orzeczenia bez wszechstronnego wyjaśnienia sprawy i dowolną oraz sprzeczną z zasadami logiki i doświadczeniem życiowym ocenę dowodów poprzez przyjęcie, że:

- powód skutecznie odwołał zawartą pomiędzy stronami ugodę pozasądową poprzez przyjęcie, iż ugoda została zawarta w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego podczas gdy, wszechstronne rozważenie materiału dowodowego, skutkowałoby uznaniem, że powód miał pełną swobodę do odmowy zawarcia ugody z pozwanym oraz, że owa ugoda nie zawiera postanowień skomplikowanych i rażąco krzywdzących powoda;
- pozwany nie podjął wystarczających starań do rzetelnego przedstawienia propozycji zawarcia ugody i jej skutków podczas gdy, przedstawiciel działający w imieniu pozwanej dochował wszelkich standardów zaznajomienia powoda z warunkami ugody. Jak wynika z samej już treści ugody nie jest ona długa i skomplikowana - zawiera bowiem jedną stronę, a sformułowania w niej zawarte nie powinny w żaden sposób budzić wątpliwości, czy być niejasne dla racjonalnego uczestnika obrotu prawnego,

3. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez oparcie zaskarżonego wyroku wyłącznie na niczym nieudowodnionym stanowisku strony powodowej, podczas gdy wszechstronne rozważenie materiału dowodowego powinno prowadzić do wniosku, że w okolicznościach przedmiotowej sprawy roszczenie powoda zostało zaspokojone w toku postępowania likwidacyjnego poprzez zawartą ugodę pozasądową;

4. art. 230 k.p.c. polegające na nieuzasadnionym przyjęciu, że powód wiarygodnie przedstawił okoliczności zawarcia ugody, a w konsekwencji błędne - oparte wyłącznie na gołosłownym twierdzeniu powoda - przyjęcie, że ugoda jest nieważna - podczas gdy ugoda nie wprowadzała powoda w błąd, a okoliczności jej zawarcia nie były niesprzyjające dla powoda oraz, że nie sprzeciwiała się zasadom współżycia społecznego;

5. art. 235² §2 k.p.c. w zw. z art. 233 §1 k.p.c. w zw. z art. 327¹ §1 pkt 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i pominięcie twierdzeń pozwanej zawartych w dowodzie w postaci decyzji z dnia 22.02.2021 r., co do sposobu i okoliczności zawieranej ugody, co skutkowało oparciem rozstrzygnięcia i przyznaniem wiarygodności wyłączenie zeznaniom powoda.

W oparciu o powyższe zarzuty pozwany wniósł o:

1. zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości;
2. uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji;
3. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd II instancji w całości podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne i prawne poczynione przez Sąd Rejonowy.

Wypada zgodzić się z Sądem meriti, iż brak było podstaw do przyjęcia za skuteczne uchylenia się przez powoda od skutków ugody z 28 sierpnia 2020 r.

Niemniej jednak, słuszne są wywody dotyczące nieważności tejże czynności prawnej jako sprzecznej z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.).

Jak przyjmuje się w orzecznictwie, rodzaj i zakres wzajemnych ustępstw może być różny i obiektywnie rzecz biorąc nie muszą one być jednakowo ważne. Wzajemne ustępstwa nie muszą być również ekwiwalentne. Na to, czy coś jest ustępstwem jednej strony na rzecz drugiej wskazuje nie tylko treść stosunku prawnego, na tle którego zawierana jest ugoda, ale także, gdy celem ugody jest zapewnienie wykonania roszczenia, również okoliczności, w jakich może zostać ono wykonane. Zanegowanie ważności ugody może nastąpić w razie zaistnienia okoliczności z art. 58 KC, w tym sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. Wymaganie zgodności czynności prawnej z zasadami współżycia społecznego jest przy tym zagadnieniem kontekstu faktycznego, tj. okoliczności danego wypadku i jakkolwiek próba uogólnień adekwatnych do każdej sytuacji byłaby skazana z góry na niepowodzenie. Szczególny sprzeciw budzi ingerencja sądowa w treść ugody z uwagi na to, że prowadziłaby ona do pozbawienia podmiotów prawa cywilnego szerokiego pola swobody kontraktowej w warunkach gospodarki rynkowej. Pogląd ten doznaje jednak korekty w sytuacji, w której pojawiają się inne ważne elementy, w szczególności gdy jedna ze stron wykorzystuje w sposób naganny swą silniejszą pozycję lub nietypową sytuację, działając celowo na niekorzyść kontrahenta. Nie można zatem - przy ocenie zgodności ugody z zasadami współżycia społecznego - pomijać przyczyny, które do jej zawarcia doprowadziły i okoliczności temu zawarciu towarzyszących (por. wyrok SA w Warszawie z 08.11.2013 r., I ACa 1449/12).

Przyjmuje się nadto, że chociaż ubezpieczyciel jest podmiotem gospodarczym, to jednak jego działalność nie może się skupiać wyłącznie na osiąganiu zysku, z krzywdą dla poszkodowanych, których szkodę ma obowiązek naprawić. Rozumiejąc sens i cel zawarcia ugody jako najszybszego instrumentu pozwalającego naprawić szkodę poszkodowanego, przy zastosowaniu którego strony czynią sobie wzajemne ustępstwa, nie można wypaczać sensu ugodowego likwidowania szkód, godząc się na rozwiązania oczywiście niekorzystne dla osób poszkodowanych, pod pozorem umożliwienia im korzystania ze znacznej kwoty odszkodowania wypłaconej w krótkim czasie, która jednak jest nieadekwatnie niska w stosunku do kwoty odszkodowania należnego poszkodowanemu. Ugodowe zakończenie likwidacji szkody wymaga symetrycznego wyważenia interesu stron, ale przede wszystkim obiektywnie zachowanych proporcji pomiędzy kwoty przyznaną w ugodzie w stosunku do kwoty należnej poszkodowanemu, przy uwzględnieniu faktu szybkiego naprawienia szkody wskutek ugody (por. wyrok SA w Lublinie z 21.01.2021 r., I ACa 711/20).

Podzielając przytoczone zapatrywania i przenosząc je na grunt przedmiotowej sprawy przypomnieć należy, że ugoda z poszkodowanym zawarta została w nietypowych warunkach, tj. już w momencie dokonywania oględzin przez likwidatora i przed przedstawieniem powodowi kalkulacji. Przedstawiciel ubezpieczyciela nie wyjaśnił w sposób należyty w jaki sposób wyliczono proponowane odszkodowanie, zaś powód, co prawda niefrasobliwie, ale jednak na oferowane warunki wyraził zgodę, będąc pozbawionym możliwości porównania ich do wysokości rzeczywiście poniesionej szkody. Mając na uwadze konsumencki status poszkodowanego i zawodowy charakter działalności pozwanego, takie zachowanie ubezpieczyciela uznać należało za naganne, wprowadzające – w sensie potocznym – w błąd, uwzględniające tylko interes silniejszej strony stosunku prawnego, działającej na niekorzyść powoda.

Jak wynika bowiem z materiału dowodowego, rzeczywista wysokość odszkodowania przysługującego R. D. wynosi 5.630,87 zł. Tymczasem wypłacona poszkodowanemu należność z tytułu ugody wynosiła 2.200 zł, stanowiąc zaledwie

39 % przysługującej mu kwoty. Co istotne, powód poniósł szkodę materialną w uszkodzonym pojeździe, której prawidłowe wyliczenie przez podmiot profesjonalnie działający w branży ubezpieczeniowej, nie powinno stanowić przeszkody.

W tych warunkach słusznie uznał Sąd Rejonowy, że zawarta między stronami ugoda jest nieważna jako niezgodna z zasadami współżycia społecznego, co powodowało konieczność merytorycznego rozpoznania powództwa i czyniła nieskutecznym zarzut powagi rzeczy ugodzonej.

Dochodzona przez powoda kwota odszkodowania w wysokości 2.663,89 zł tytułem kosztów naprawy i 553,50 zł tytułem zwrotu wydatków na opinię prywatną była zatem uzasadniona w świetle przepisów art. 361 § 1, art. 363 § 1 zd. 1, art. 822 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 i 2 oraz 36 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...).

Z powyższych przyczyn zarzuty naruszenia prawa materialnego, tj. art. 5, 917, 918 i 58 § 2 k.c. nie zasługiwały na uwzględnienie.

Odnosząc się zbiorczo do zarzutów naruszenia prawa procesowego, w szczególności art. 233 § 1 k.p.c., to stanowią one polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu I instancji. Przede wszystkim pozwany, zwalczając twierdzenia powoda o okolicznościach zawarcia ugody, nie zaoferował żadnego kontrdowodu, chociażby w postaci zeznań likwidatora szkody.

Z kolei zarzuty naruszenia art. 235² § 2 w zw. z art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. są niezrozumiałe, albowiem Sąd Rejonowy nie wydał postanowienia o pominięciu dowodu z dokumentów przedstawionych przez pozwanego, zaś sam fakt niezadowolenia z treści uzasadnienia niekorzystnego wyroku nie jest tożsamy z naruszeniem przez Sąd przepisów kreujących jego zawartość.

Mając powyższe okoliczności na uwadze apelację w oparciu o art. 385 k.p.c. oddalono.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹, 3 w zw. z art. 99 k.p.c., zasądzając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 450 zł wynagrodzenia pełnomocnika według stawki minimalnej z odsetkami.

SSO Jacek Barczewski